

EESTI AKREDITEERIMISKESKUS
ESTONIAN ACCREDITATION CENTRE

**AKREDITEERIMISULATUSTE KIRJELDAMISE
JA HINDAMISE PLANEERIMISE JUHIS
KEEMILISTE ANALÜÜSIDE VALDKONNAS**

***INSTRUCTION ON DESCRIPTION AND ASSESSMENT
OF ACCREDITATION SCOPES IN THE FIELD OF
CHEMICAL ANALYSES***

EAK VJ5 - 2017

Tallinn 2017

Autorlus ja põhimõtted

Käesolev dokument on koostatud EAK töörühma poolt koosseisus A. Filimonova, K. Tõugu ja V. Krutob. Dokument on ettenähtud kasutamiseks valdkondliku juhise koos juhendiga EAK J2 katselaborite hindamisel.

Dokumendi teksti ei ole lubatud müügi eesmärgil paljundada.

Ametlik keel

Dokumenti võib vajadusel tõlkida teistesse keeltesse. Eestikeelne versioon on ja jääb esmaseks.

Täiendav teave

Täiendava teabe saamiseks käesoleva dokumendi kohta palume pöörduda EAK-sse, Mäealuse 2/1 12618 Tallinn, www.eak.ee.

Kinnitus

Käesoleva dokumendi on kinnitanud:

/digiallkiri/

Kristiina Saarniit

EAK juhataja

15.12.2017

SISUKORD

1. Sissejuhatus	4
2. Labori akrediteerimisulatus.....	4
3. Fikseeritud akrediteerimisulatus.....	4
4. Paindlik ulatus	5
5. Hindamise planeerimine	5
Lisa 1: akrediteerimistunnistuse lisa tabel.....	6
Lisa 2: mõõteprintsipiide loetelu.....	7
Muudatuste leht	8

1. Sissejuhatus

Käesolevas dokumendis esitatakse juhendi EAK J2 nõudeid täpsustavad juhised EAK akrediteeritud keemialaborite akrediteerimisulatusete vormingu, esitusviisi ja sisu ning hindamiste planeerimise kohta.

EAK keemiaanalüüside komitee otsuse (5.10.2005) kohaselt tuleb akrediteerimistunnistuse lisad vormistada võimalikult ühetaoliselt. Keemialaborite korral peaksid lisas olema toodud järgmised andmed: määratav näitaja/parameeter; uuritav materjal/proovi maatriks; meetod, mõõteulatus või alumine määramispiir ja laiendmääramatus.

Meetodi üheseks mõistmiseks lisatakse lissasse võimalusel mõõteprintsip.

Mõõteulatuse ja mõõtemääramatuse andmeid lissas ei esitata.

Dokumendi järgimine on kohustuslik EAK personalile ja katselaborite hindamist läbiviivatele erialaassessoritele ning ekspertidele.

2. Labori akrediteerimisulatus

2.1 Labori akrediteerimisulatusete kirjeldus sisaldab vähemalt järgmist teavet:

- a) akrediteeritud asutuse (*katselabori*) nimi, nagu see on toodud seonduvas akrediteerimistunnistuses;
- b) EAK logo ja asutuse (*katselabori*) akrediteeringu number;
- c) tegevuskoha aadress.

Akrediteerimisulatusete kirjelduse viimasel leheküljel esitatakse avaldus selle kohta, et organisatsioon (*katselabor*) on akrediteeritud EVS-EN ISO/IEC 17025 nõuete suhtes ja dokumendi väljaandmise kuupäev.

2.2 Mitme tegevuskohaga labori akrediteerimisulatusete kirjeldus sisaldab vähemalt järgmist teavet:

- a) akrediteeritud asutuse (*katselabori*) nimi, nagu see on toodud seonduvas akrediteerimistunnistuses;
- b) EAK logo ja asutuse (*katselabori*) akrediteeringu number;
- c) Iga tegevuskoha aadressiga tabel akrediteeritud katsetega.

Akrediteerimisulatusete kirjelduse viimasel leheküljel esitatakse avaldus selle kohta, et asutus (*katselabor*) on akrediteeritud kehtiva EVS-EN ISO/IEC 17025 nõuete suhtes ja dokumendi väljaandmise kuupäev.

3. Fikseeritud akrediteerimisulatus

3.1 Akrediteerimistunnistuse lisa tabelis peab olema järgmine info. Määratav näitaja/parameeter, uuritav materjal/proovi materjal, meetod/mõõteprintsip/mõõteseade, viide tööjuhendile (lisa 1)

3.2 Meetod/mõõteprintsip/mõõteseade tuleb detailselt lahti kirjutada (Lisa 2 loetelu mõõteprintsipidest)

3.2 Uue meetodi (mõõteprintsipi) lisamiseks ja ka uue määratava näitaja lisamiseks juba akrediteeritud meetodi osas tuleb esitada EAK-le taotlus akrediteerimisulatusete laiendamiseks ja tegevus hinnatakse assessori poolt.

4. Paindlik ulatus

4.1 Paindliku akrediteerimisulatus omistamisega annab akrediteerimisasutus katselaborile õiguse lisada ilma akrediteerimisasutuse-poolse eelneva hindamiseta akrediteerimisulatusse konkreetse akrediteeritud mõõteprintsii bi raames uusi mõõdetavaid parameetreid ja uuritavaid materjale/objekte pärast asjakohaste kontrollkatsete ja valideerimise edukat sooritamist (vt EAK J19 „Paindlik akrediteerimisulatus. Põhimõtted ja hindamise juhend“).

4.2 Akrediteerimistunnistuse lisas näidatakse, et mõõteprintsii p on akrediteeritud, kuid laboratooriumil peab endal olema täpne nimekiri, millised parameetrid (*uuritavad näitajad*) ja/või uuritavad materjalid on vastaval hetkel rutiintöoks kasutusse lubatud.

5. Hindamise planeerimine

5.1 Enne labori kohapealset esmahindamist kavandab peaassessor koos erialaassessori(te)ga kogu taotletava akrediteerimisulatus hindamise planeerides iga mõõteprintsii bi raames piisava/esindusliku arvu meetodikate hindamise.

5.2 Peale esmahindamist/uushindamist koostab peaassessor koos erialaassessori(te)ga hindamisprogrammi kogu akrediteerimistsükliks.

5.2 Igaks järelevalveks planeeritakse mõõteprintsii bi raames piisava/esindusliku arvu meetodikate hindamine, arvestusega, et akrediteerimistsükli jooksul hõlmatakse hindamise ja/või vaatlusega kõik akrediteerimisulatusse kuuluvad ühel ja samal mõõteprintsii bil põhinevate meetodikate grupid.

5.4. Katselabori hindamised on seotud konkreetse tegevuskohaga ja ei laiene teistele tegevuskohtadele

5.3 Labori akrediteerimisulatus hindamise planeerimisel tuleb arvestada EAK J2 punktis 2.3.3. toodud põhimõtetega

Lisa 1: akrediteerimistunnistuse lisa

Akrediteerimisulatus on esitatud alljärgnevas tabelis:

Nr	Määratav näitaja	Uuritav materjal	Metoodika
Mõõteprintsip/meetod/mõõteseade			
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			

Lisa 2: mõõteprintsipiide loetelu

Mahtanalüüs /Tiitrimine
Kaalanalüüs /gravimeetria
Arvutuslik
ISE
Kolorimeetria
Leek-fotomeetria
Spektromeetria
IR-spektromeetria
Fluorestsens-spektromeetria
Leek-emissioon spektromeetria
Aatomabsorptsioonspektrofotomeetria (AAS)
Aatom-absorptsioon-grafiitahi
Aatomabsorptsioonspektromeetria leegimeetod
AAS-külmauru meetod
ICP
ICP MS
Elektrokeemilised määramised
Gaasikromatograafia
Gaasikromatograafia-massispektromeetria
GC-FID
Vedelikkromatograafia
Vedelikkromatograafia-massispektromeetria
HPLC
Ioonkromatograafia
Õhukese kihi kromatograafia
Kapillaarelektroforees
Füüsikalised katsed
Elementanalüsaator
Sensoorne analüüs
Visuaalne hindamine

Muudatuste leht

UUS	VANA	Kuupäev	Muudatuse sisu	Kinnitus
EAK VJ5 - 2017	-	15.12.2017	Dokumendi esmaväljaanne	<i>/digiallkiri/</i>